CARTA DOMINICAL

287. Memòria agraïda

4 de maig de 2025

Benvolgudes i benvolguts, el papa Francesc ens deixà el proppassat dilluns de Pasqua. En la memòria agraïda pel seu extraordinari ministeri com a successor de Pere, voldria presentar-vos alguns dels seus trets pastorals, que coincideixen amb els de sant Pau VI, el Papa que portà a bon terme el concili Vaticà II.

Abans de tot, el pontificat de Pau VI va representar l'inici de la fi de l'eurocentrisme eclesial, que ha culminat amb el papa Francesc. Bergoglio ens va venir de la perifèria del món, i va esdevenir, a més, el primer Papa de l'hemisferi sud i el primer no europeu després del siri Gregori III, mort l'any 741. En els últims decennis s'ha dibuixat un mapa eclesial en el qual Europa constitueix l'excepció dins una situació de catolicisme emergent a l'Àfrica i a l'Àsia, mentre que Amèrica para el cop davant el fenomen complex del neoprotestantisme. Pau VI fou el primer Papa de la història que visità els cinc continents. S'obriren noves vies per al papat, que foren continuades pels seus successors i han culminat amb el papa Francesc.

En les seves principals exhortacions, Pau VI parlà de l'alegria de l'anunci de l'Evangeli, tot i les dificultats i haver d'anar a contracorrent. Es tracta de «la dolça i confortant alegria d'evangelitzar» (EG 9-13), expressió que el papa Francesc va treure de l'*Evangelii nuntiandi* de Pau VI (n. 80).

Una de les paraules clau del papa Francesc ha estat la paraula *diàleg*, fonament de la sinodalitat. Ens recorda la primera encíclica de Pau VI, *Ecclesiam suam*, que ha passat a la història com la gran encíclica del diàleg eclesial. Tant per al papa Francesc, com per a Pau VI, l'anunci fonamental que cal comunicar és el diàleg de Déu cap a nosaltres; és a dir, en paraules de Francesc, «l'amor personal de Déu que es va fer home, es va lliurar per nosaltres i viu oferint la seva salvació i la seva amistat» (EG 128). Les característiques supremes d'aquest col·loqui salvador han de reproduir-se en el diàleg entre l'Església i la humanitat.

El papa Francesc ha volgut una Església *samaritana*, servidora, pobra. És el que explicitava Pau VI quan en el seu viatge a l'ONU es preguntava què podia aportar l'Església al conjunt de les nacions. I responia: l'Església és «experta en humanitat». Poc més tard, en la clausura del Concili dirà que «l'antiga història del samarità ha estat el model de l'espiritualitat del Concili» (n. 8). De fet, Pau VI mateix havia demanat consell a tot el poble cristià sobre com s'havia de desenvolupar aquest model de

servei, i apel·lava al «sentit de la fe» del poble cristià, «com a veu autoritzada que interpreta els millors impulsos amb què batega l'Esperit de Crist en la santa Església», per tal que expliciti «com avui, tant pastors com fidels han d'educar el llenguatge i la conducta d'acord amb la pobresa». El paradigma del bon samarità, que Pau VI va proposar com a icona d'allò que l'Església havia de ser, es formulà a l'Assemblea Llatinoamericana de Puebla (1979) amb l'expressió *samaritaneïtat*, un llenguatge d'abast universal, que recuperà el papa Francesc en el seu Magisteri, ell que també ha volgut «una Església pobra i per als pobres» (EG 198).

Ben vostre,

† Joan Planellas i Barnosell
Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat